

CONCEPT

BELEIDSPLAN 2026-2029

VERENIGING VAN BELANGSTELLENDE IN MUSEUM DE LAKENHAL

INHOUD

INLEIDING **3**

POSITIE, MISSIE EN VISIE
VAN DE VBL **3**

MUSEUM DE LAKENHAL **5**

AANKOOPBELEID –
FINANCIËLE MIDDELEN **6**

CARLA VAN
STEIJNLEZING **7**

CONTACT **8**

BELEIDSPLAN 2026–2029

INLEIDING

Dit is het vijfde beleidsplan dat de Vereniging van Belangstellenden in de Lakenhal (hierna: VBL) opstelt. De voorgaande beleidsplannen werden gekenmerkt door het nader specificeren van de positie van de VBL, zowel als zelfstandige vereniging als in relatie tot Museum De Lakenhal.

Het beleidsplan 2023–2026 stond in het teken van stabilisering, professionalisering en het hervinden van groei na de impact van de coronapandemie. Hoewel op verschillende onderdelen voortgang is geboekt, hebben externe omstandigheden ertoe geleid dat een aantal ambities, met name op het gebied van digitalisering en CRM-implementatie, nog niet volledig zijn gerealiseerd.

Het beleidsplan 2026–2029 bouwt voort op de bestaande koers en richt zich op het versterken van de vereniging langs de lijnen van continuïteit, ondersteuning, samenwerking, vernieuwing, modernisering en efficiëntie. Tegelijkertijd wordt ingezet op een verdere professionalisering van de organisatie en een versterking van de relatie met Museum De Lakenhal.

POSITIE, MISSIE EN VISIE VAN DE VBL

De VBL is goedgekeurd bij Koninklijk Besluit op 11 januari 1919 en neemt een tweeledige positie in.

De positie van de VBL als vereniging is van oudsher “voor en door de leden”. Onder “voor de leden” verstaan wij het organiseren van lezingen en evenementen (geregeld in het kader van lopende tentoonstellingen), en het gratis toegang krijgen tot het museum. Onder “door de leden” vatten wij vooral de van leden afkomstige

financiële bijdragen, niet alleen als het gaat om contributie of daaraan gerelateerde schenkingen (veel leden betalen een extra bedrag boven de jaarlijkse contributie), maar ook erflatingen en schenkingen bij het leven.

Dit laatste is het fundament voor de positie van de VBL als partner van het museum in het aankoopbeleid. De VBL heeft in haar ruim 100-jarig bestaan ruim honderd kunstwerken aangekocht, geschonken, dan wel medegefinancierd ten behoeve van de Lakenhal.

Doelstelling van de Vereniging van Belangstellenden

De statuten van de VBL vormen het uitgangspunt voor de doelstelling van de vereniging. Deze doelstelling omvat het bijdragen aan de verrijking, het behoud en de zichtbaarheid van de collectie van Museum De Lakenhal, evenals het bevorderen van betrokkenheid bij het museum.

De VBL heeft als statutaire doelstelling: “De vereniging stelt zich ten doel om schilderijen en voorwerpen van kunst of historisch belang te verwerven, deze aan de gemeente Leiden aan te bieden ten behoeve van de verzamelingen van Museum De Lakenhal, de aankoop door anderen ten behoeve van deze verzamelingen te bevorderen of geldelijk te steunen, alsmede de belangstelling voor en betrokkenheid bij het Museum De Lakenhal te bevorderen en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.”

Het bestuur onderschrijft deze doelstelling volledig. Het geeft duidelijk de kaders aan: (i) het werven van fondsen om de aankoop van kunstwerken mogelijk te maken, en (ii) het bevorderen van belangstelling in Museum De Lakenhal, in het bijzonder bij haar leden.

Het bestuur is voorts van oordeel dat deze kaders zich niet beperken tot de aanschaf van nieuwe kunstwerken, maar zich ook uitstrekken tot de restauratie van bestaande werken en het mogelijk maken van publicaties daarover.

Op basis van het voorgaande formuleert de VBL haar missie (waar staan we voor?) en haar visie (waar gaan we voor?) als volgt.

De missie van de VBL

Het – in interactie met belangstellenden – stimuleren van de uitbreiding en het behoud van kenmerkende elementen van de collectie van Museum De Lakenhal.

De visie van de VBL

De VBL ziet het als haar rol om Museum De Lakenhal op duurzame wijze te ondersteunen bij het versterken en behouden van de collectie. Daarbij richt de vereniging zich op het mogelijk maken van concrete bijdragen aan de collectie, in brede zin, en op het bevorderen van betrokkenheid bij het museum en zijn verzamelingen. De VBL opereert hierbij als een betrokken en ondersteunende partner, die binnen haar mogelijkheden bijdraagt aan de ontwikkeling en continuïteit van het museum.

Het belang van een heldere missie en visie is dat voor alle betrokkenen inzichtelijk is welke doelstellingen en taken de VBL nastreeft en waar haar rol ligt. Het bestuur hanteert deze missie en visie als leidraad voor beleid en besluitvorming, en maakt daarbij steeds een zorgvuldige afweging hoe de vereniging haar bijdrage het meest effectief kan inzetten.

Ledenbestand en -werving

Het bestuur benadrukt het belang van een gezond, groeiend en actief ledenbestand. Het beleidsplan 2022–2026 vormt daarbij de basis

voor de koers in de komende periode, gericht op stabilisatie en – waar mogelijk – hernieuwde groei.

In de afgelopen beleidsperiode is gewerkt aan een ledenwervingsplan, waarbij is onderzocht wat mensen motiveert om lid te worden en hoe hier effectief op kan worden ingespeeld. Daarnaast is het ledenaanbod versterkt met een ambitieus programma. Sinds 2023 bieden de maandelijkse *Colleges op Zondag* leden kosteloze toegang tot verdiepende bijeenkomsten rond de collectie van Museum De Lakenhal, in de vorm van lezingen, interviews en gesprekken met conservatoren en gastsprekers.

Tevens is, in samenwerking met het museum en vanuit het bestuur, een visie ontwikkeld op het versterken van het lidmaatschap binnen de totale museumervaring – van entree en bezoek tot café en winkel – en op het stimuleren van herhaalbezoek.

Door externe omstandigheden is implementatie van deze plannen vooralsnog uitgebleven. In het beleidsplan 2026–2029 wordt, in afstemming met het museum, ingezet op realisatie ervan. Een belangrijk onderdeel is de invoering van een relatiebeheersysteem, waarmee kansen beter kunnen worden benut en resultaten inzichtelijk worden.

De verwachting is dat dit zal bijdragen aan stabilisatie van het ledenaantal en aan een grotere diversiteit binnen het ledenbestand, door het aantrekken van nieuwe doelgroepen.

Het bestuur zet daarnaast in op verdere professionalisering en versterking van de samenwerking met het museum, onder meer via een gezamenlijke aanpak rond het relatiebeheersysteem, verkenning van samenwerking met het Lucas van Leyden Mecenaat en de ontwikkeling van vernieuwde promotiematerialen

Gerrit Dou, Zelfportret van de schilder in zijn werkplaats, ca. 1632.
Aangekocht in 2020 met steun van de Vereniging van Belangstellenden in Museum De Lakenhal dankzij een schenking van Carla van Steijn (1925 – 2018), steun van de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar VriendenLoterij Aankoopfonds, haar Themafonds 17de-eeuwse schilderkunst en haar Daan Cevat Fonds) en een particuliere schenking.

waarin de waarde van het lidmaatschap en de mogelijkheden van schenken en nalaten helder worden gecommuniceerd.

Het uiteindelijke doel is een stabiel ledenbestand, zowel in omvang als samenstelling. Dit is een noodzakelijke voorwaarde voor de continuïteit van de vereniging en voor een zorgvuldig en effectief beleid ten behoeve van het museum.

MUSEUM DE LAKENHAL

Museum De Lakenhal is een toonaangevend museum voor kunst en geschiedenis in Leiden. Het stadsmuseum is gevestigd in de voormalige lakense keurhal aan de Oude Singel in Leiden, daterend uit 1640, uitgebreid met verschillende museale gebouwen in de laatste anderhalve eeuw.

De vaste collectie combineert klassieke meesters als Lucas van Leyden, Rembrandt van Rijn en Jan Steen met moderne en hedendaagse kunstenaars als Theo van Doesburg, Floris Verster, Inez van Lamsweerde en Claudy Jongstra.

In tentoonstellingen en publieksprogramma's verbindt het museum kunst en kennis uit het verleden aan maatschappelijke ontwikkelingen, thema's en uitdagingen van nu.

Doel

Als stadsmuseum bouwt Museum de Lakenhal mee aan een open en creatieve omgeving door met kunst en geschiedenis ruimte te geven aan grote en kleine verhalen. Het museum voelt zich dus sterk verbonden met zijn stedelijke omgeving én staat tegelijkertijd midden in de wereld. Het gelooft in de kracht van kunst, de bijzondere ruimtelijke ervaring in onze museumgebouwen, de ontmoeting met het authentieke object en de rijke verhalen die onze collectie in zich draagt.

Visie

De komende jaren wil het museum zijn publiek en de omgeving centraal stellen. Het museum zet de deuren en ramen wijd open en kiest ook voor radicalere vormen van samenwerking: coproductie, creatie en onderzoek met anderen, en een intensieve publieke werking, vertaling en beleving.

Het museum geeft ruimte aan nieuw talent en aan onderzoekers, kunstenaars en andere geïnteresseerden om op onze collectie te reflecteren; aan lokale en (inter-)nationale partners, gemeenschappen en organisaties. Het markeert de collectie als bron van kennis, beeld en vakmanschap om ideeën te ontwikkelen, de verhalen van de stad te vertellen, deze zichtbaar te maken en in een museale omgeving te presenteren.

AANKOOPBELEID – FINANCIËLE MIDDELEN

Het bestuur is van oordeel dat het van belang is dat beleid wordt gehanteerd voor het inzetten van de financiële middelen van de VBL ten behoeve van aankopen van kunstvoorwerpen die aan De Lakenhal in bruikleen worden gegeven (waaronder begrepen het laten verrichten van restauraties aan werken die reeds in de collectie zijn en het mogelijk maken van publicaties over zulke werken). Het beleid houdt in dat voor aankopen ten behoeve van de museumcollectie een aantal randvoorwaarden van toepassing zal zijn:

- de geschiktheid en kwaliteit van het betreffende kunstwerk moet zodanig zijn dat het kwalificeert om permanent “op zaal” tentoongesteld te worden. Met andere woorden, aankopen die in het depot van het museum terecht komen worden niet gezien als een waardevolle bijdrage door de VBL;
- werken die voorzien in een leemte in de collectie van het Museum genieten de voorkeur. Met de directie van het museum wordt overleg gevoerd over het collectiebeleid. Dit laatste is naar

de mening van het bestuur zeer relevant: aankopen door de VBL moeten passen in de visie van het museum op de bestaande collectie en de uitbreidingswensen.

Het bestuur neemt ethische aspecten mee in het beleggingsbeleid.

Het bestuur voert een prudent financieel beleid dat past bij een vereniging, die reeds meer dan 100 jaar bestaat. Een belangrijk doel van het bestuur is het zorgvuldig inzetten van de aan haar toevertrouwde gelden.

Voor de vereniging zijn de belangrijkste bronnen van inkomsten lidmaatschapsgelden, giften, schenkingen en erfenissen.

In 2019 heeft de vereniging een groot geldbedrag gekregen uit de erfenis na het overlijden van mevrouw Carla van Steijn. Deze erfenis wordt matig defensief belegd, waarbij wel enige risico wordt genomen. De beleggingshorizon is daarbij minimaal 3 jaar. Voor het beleggen heeft het bestuur een externe professionele asset manager gemandateerd. De asset manager is tevens opgedragen bij de beleggingen ethische aspecten mee te nemen.

Voor de aankopen die de vereniging doet vanuit haar eigen vrij besteedbare vermogen hanteert het bestuur de richtlijn dat de kosten per kunstwerk niet meer bedragen dan 25% van het vrij besteedbare vermogen zoals vastgesteld bij de laatste goedgekeurde jaarrekening. Bij hoge uitzondering én indien het een zeer belangrijk kunstwerk is voor de collectie van het museum kan dit percentage oplopen tot 40%. Bij de beslissing tot aankoop wordt ook de (resterende) toekomstige aankoopcapaciteit meegewogen.

Een financieel gezonde vereniging kent een goede verhouding tussen enerzijds de kosten van de vereniging voor bijvoorbeeld toegangspassen, de jaarvergadering en aankopen van kunstwerken

en anderzijds haar jaarlijkse inkomsten en vrij besteedbare vermogen. Door omstandigheden kan een boekjaar verlieslatend zijn. Mocht dit onverhoopt langer duren, is het bestuur genoodzaakt passende maatregelen te nemen.

Essentieel voor het voortbestaan van de vereniging is de continue aanwas van nieuwe leden.

CARLA VAN STEIJNLEZING

Hoewel de eerste Leidse Kunst en Natuurshow (LKNS) in 2022 een groot succes was, bleek het in de periode daarna lastig om een passend vervolg te organiseren. Ondanks het aanhoudende enthousiasme binnen zowel de Vrienden van de Leidse Hortus (VLH) als de Vereniging van Belangstellenden in Museum De Lakenhal (VBL), zag de Stadsgehoorzaal Leiden (SGL) zich genoodzaakt zich terug te trekken als medeorganisator van toekomstige edities.

Daardoor ontstond de uitdaging om een geschikte locatie te vinden en tegelijkertijd een organisatorisch en financieel haalbaar model op te zetten voor een terugkerend evenement, zonder afbreuk te doen aan de oorspronkelijke identiteit ervan.

Om alsnog op een passende manier invulling te geven aan het eerbetoon aan de blijvende nalatenschap van mevrouw Carla van Steijn (1925–2018), richtten de partners zich inmiddels op alternatieve vormen. Een van de mogelijkheden die wordt verkend, is de organisatie van een jaarlijkse lezing, in samenwerking met de Hortus en Museum De Lakenhal.

Zoals eerder voorzien voor de LKNS, zou elke lezing een eigen invulling krijgen, maar steeds staat de relatie tussen kunst en natuur centraal, hoe die twee met elkaar verbonden zijn en elkaar versterken. Daarnaast moet worden nagedacht hoe de LKNS meer kan bijdragen aan de groei en verjonging van het ledenbestand van beide verenigingen.

SLOT

De VBL heeft een lange bestaansgeschiedenis. Er zijn in de afgelopen decennia belangrijke bijdragen door de VBL aan het Museum De Lakenhal verleend – zowel materieel als immaterieel. Er is alle reden om daar met trots op terug te blikken. Het bestuur beoogt steeds een betrouwbare en stimulerende partner blijven voor het museum.

CONTACT

VRIENDENVERENIGING VBL
SECRETARIS@VBIL.NL
LAKENHAL.NL/VRIENDEN

P/A MUSEUM DE LAKENHAL
LAMMERMARKT 31
2312 CL LEIDEN